

ВНЕСОК ЛЕВА ЯСІНЧУКА У НАЛАГОДЖЕННЯ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ЗВ'ЯЗКІВ ТОВАРИСТВА “РІДНА ШКОЛА” З УКРАЇНСЬКОЮ ЕМІГРАЦІЄЮ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ (20-30-ті рр. ХХ СТ.)

Дмитро Герцюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Туган-Барановського, 7, Львів, Україна, 79005*

Розкрито діяльність відомого українського освітнього і громадського діяча в Галичині Лева Ясінчука у контексті налагодження культурно-освітніх зв'язків Українського педагогічного товариства “Рідна школа” у Львові з українською еміграцією Північної Америки у 20-30-х рр. ХХ ст. Акцентовано увагу на завданнях та результатах його робочих поїздок (1928, 1931) як представника “Рідної школи” на американський континент. Висвітлено широкий спектр освітньо-шкільних контактів Л. Ясінчука з українськими громадськими організаціями Північної Америки, проведення ним широкої інформаційно-пропагандистської роботи щодо поширення в емігрантському середовищі рідношкільної ідеї, збору коштів на підтримку товариства “Рідна школа”.

Ключові слова: Лев Ясінчук, товариство “Рідна школа”, українська еміграція Північної Америки, українська національна школа, культурно-освітні зв'язки, благодійні акції.

Помітну роль у розвитку державотворчих процесів, збереженні української національної культури історично відігравала українська діаспора. Силою різних соціально-економічних, суспільно-політичних, релігійних причин та обставин упродовж кінця ХІХ – ХХ ст. вимушено чи добровільно доля розкинула українців за межі етнічних земель в інші держави й на далекі континенти. Крок за кроком на нових територіях відроджувалося організоване українське життя, творилися освітні й культурні інституції, формувалася феномен української еміграції та діаспори як унікального соціокультурного явища в історії України.

Різноманітні аспекти зародження і розгортання широкого спектру еміграційних процесів, життєдіяльності українських громад у зарубіжжі в історичному часі слугували предметом багатьох наукових досліджень. Чималий пласт цього доробку складають питання культурно-освітнього життя української діаспори у країнах Північної Америки. У працях Ф. Заставного, Ю. Заячук, І. Руснака, С. Романюк, Б. Савчука та ін. знайшли відображення проблеми становлення українського шкільництва,

функціонування української мови, діяльності громадських організацій, ролі та внеску окремих особистостей у розбудову національного життя українців США і Канади.

Водночас, попри наявні дослідження у цьому контексті, варта наукового висвітлення діяльність відомого в першій третині ХХ ст. у Галичині культурно-освітнього діяча Лева Ясінчука. Його по праву називають головним ідеологом Українського педагогічного товариства “Рідна школа”, яке у міжвоєнний період виступило основним речником рідношкільних змагань української спільноти краю, спричинилося до розбудови національної системи освіти і виховання.

Л. Ясінчуку належить велика заслуга у налагодженні і зміцненні культурно-освітніх зв’язків із українською еміграцією Північної Америки. У 1928 р., часі найбільшої фінансової кризи товариства “Рідна школа”, його Головна управа уповноважила Л. Ясінчука здійснити поїздку за океан з метою збору пожертвувань серед української спільноти на потреби рідношкільної організації. “Справа негайної визначної допомоги – це під теперішню пору питання існування “Рідної школи” взагалі. Якщо не отримаємо негайно більшої квоти, то може наступити самоліквідація шкіл “Рідної школи”, а це є рівнозначно з ліквідацією й цілого товариства”, – читаємо у листі голови Товариства І. Кокорудза до Л. Ясінчука [12, спр. 187, с. 2]. І, як засвідчило життя, цю місію рідношкільний делегат виконав досконало.

Відразу по прибуттю на американський континент Л. Ясінчук звернувся із відозвою до української громади, у якій закликав українців та українські установи Америки підтримати “Рідну школу” “якнайщиріше морально і матеріально”. Мету своєї поїздки й очікування від неї Л. Ясінчук деталізував під час відвідин редакції газети “Свобода”. Читачі з перших уст дізналися про досягнення товариства “Рідна школа”, його зусилля щодо розбудови в Галичині альтернативної до державної української приватної школи. Своєю присутністю у середовищі української еміграції в Америці він бачить не лише бажання зібрати кошти на підтримку освітніх потреб галицьких українців, але й, що суттєво, спонукати українську громаду до “більшого, постійного, організованого самооподаткування на потреби “Рідної школи” і затіснення через те зв’язь з Рідним Краєм. А ще пригланутися до американської школи з тою метою, чи не далось би що практичного перещипити до шкіл товариства” [8].

Необхідно відмітити, що ґрунт для постановки такого питання перед заокеанськими українцями певною мірою був підготовлений. В українській періодичній пресі США час від часу друкувалися статті і замітки про становище української школи в Галичині, висвітлювалися рідношкільні змагання українців краю. Низку таких матеріалів надрукував у “Свободі”

відомий освітній діяч І. Герасимович. Зокрема, у статті “Через Рідну школу – до могутності України”, розміщеній у цьому виданні напередодні приїзду Л. Ясінчука, він на підставі статистичних даних змалював картину нищення українського шкільництва польською владою, розкрив діяльність товариства “Рідна школа”. “Це величаве слово “Рідна школа”, – пише він, – вливає в нас духа до боротьби, будить в нас надію на повну перемогу” [2]. У пресі зустрічаємо також і звернення Головної управи “Рідної школи” до української громади Америки, підписаних проф. І. Кокорудзом як головою і Л. Ясінчуком як референтом з проханням підтримати Товариство. “Шукаючи опори для нашої праці, – говориться в одному із них, – ми з подивом згадуємо нашу еміграцію, яка серед чужого моря на протязі років не тільки вдержала своє національне обличчя, але й не раз доказала своєю щедрою рукою, що вона також будує Україну” [4].

На самому початку свого перебування у США Л. Ясінчук активно використовував шпальти місцевих українських періодичних видань для проведення інформаційно-пропагандистської роботи. Тільки упродовж вересня 1928 р. він опублікував у газеті “Свобода” низку статей із проблем освітнього життя в Галичині, місії товариства “Рідна школа” (“Рідна школа – всенародна установа”, “В чому вага “Рідної школи?”, “Партійність чи понадпартійність “Рідної школи”, “Планова розбудова приватних шкіл та ін.”).

Перебираючись від міста до міста, попередньо анонсує через пресу свій приїзд, чи використовує принагідно будь-які інші заходи (різні урочистості, вечори, віче, церковні богослужіння та ін.), Л. Ясінчук, добре обізнаний із реальним становищем української школи у Галичині, прекрасно володіючи словом, робив ідейні й переконливі виступи, які, як писала преса, “дуже припадали всім до серця...”. Він доносив до заокеанських земляків цілі і завдання “Рідної школи”, проблеми і труднощі, з якими стикається українське громадянство Галичини на шляху розбудови національної школи, крок за кроком привертаючи на свою сторону все більше симпатиків і спонукаючи їх до жертвності.

Ретельно підготовлені Л. Ясінчуком звіти про кожний такий захід, що друкувалися в українських часописах, головню у “Свободі”, і надсилалися до Головної управи Товариства у Львові засвідчували про зростання інтересу української еміграції до культурно-освітнього життя на рідних теренах, що виявлялося в організації різних благодійних акцій на підтримку галицьких українців, створенні відповідних фондів, допомогових організацій, розширенні членства тощо. Вже у жовтні 1928 р. за поданням Л. Ясінчука “Рідна школа” у Львові поповнилася 25 звичайними членами і 3 членами-добродіями із середовища українських емігрантів [12, спр 1147, арк. 6].

По завершенню віч, зборів у тих чи інших місцевостях створювалися комітети із представників всіх українських товариств і організацій, яким ставилися завдання “устроювати всякі підприємства на постійні пожертви для “Рідної школи”.

“З Ваших листів і надісланих нам часописних вирізків, – відзначає керівництво “Рідної школи”, – бачимо із задоволенням, що, не дивлячись на перепони, Вашою акцією захоплюєте чим раз ширші кола тамошнього українського громадянства та приєднуєте до “Рідної школи” не тільки різні сторонництва, але і навіть різні віросповідні громади” [12, спр. 1147, арк. 11].

Як свідчать архівні матеріали, йому, як делегату “Рідної школи”, приходилося також долучитися до поалагодження інших питань, що виникали у процесі надання допомоги заокеанськими земляками. Так, товариство українців-вихідців із Скалатського повіту Галичини звернулося в особі Л. Ясінчука до Головної управи товариства “Рідна школа” взяти під свою опіку приватну школу у Скалаті, будинок якої, що був придбаний за кошти емігрантів, польська влада “зареквізувала” (конфіскувала – Д. Г.). Зустрічаємо і приватні прохання. Зокрема, М. Марків просить Товариство допомогти його синові вибрати фах і надати місце для проживання у бурсі “Рідної школи” [12, спр. 1147, арк. 15].

Успіх рідношкільної місії Л. Ясінчука у США спонукав Головну управу “Рідної школи” у Львові наприкінці 1928 р. продовжити терміни його перебування за океаном ще на півроку. “Полишаємо Вам вільну руку і прохаємо час побуту використати для збіркових і організаційних цілей, щоби підготувати тривкіший ґрунт під постійну жертвенність на “Рідну школу” в майбутньому”, – говориться у листі президії Товариства до свого делегата [12, спр. 1147, арк. 48]. Серед першочергових завдань поставлених перед ним – це і створення при найвпливовішій українській установі – “Об’єднанні українських організацій в Америці” секції “Рідної Школи”, і проведення збірки коштів в часі Різдвяних свят (“коляди” на “Рідну школу”). Саме з ініціативи Л. Ясінчука різдвяна рідношкільна акція набула серед української громадськості великого розголосу. “Різдвяна коляда – це головна опора, яка кожного року рішає про дальшу судьбу Рідної школи. Тому від тої традиційної пожертви не може відмовитися ні один громадянин, ні одна громада”, – наголошувалося з цього приводу у відозві до американських українців [7].

Із заміток у пресі, звітів Л. Ясінчука із рідношкільних заходів прослідковується особлива риса його натури як патріота і сподвижника – віра в розпочату справу, наполегливість і одержимість у досягненні поставлених завдань. Можна подивуватися його працездатності і витривалості, коли йому доводилося довго не затримуватися на одному місці, долаючи великі відстані, перебиратися від одного міста до іншого, скликати віча, збори, виголошувати

промови, вести дискусії тощо. Скажімо, у анонсованому графіку його зустрічей із представниками української громадськості у США з 12 лютого до 10 березня 1929 р. значиться 20 пунктів – великих і малих міст американських штатів Нью-Йорк (Аубурн, Херкімер, Сірак'юс, Амстердам та ін.), Род-Айленд (Провіденс, Вунсокет та ін.), Массачусетс (Фолл-Рівер, Бостон та ін.), Коннектикут (Нью-Хейвен, Харфорд, Стемфорд, Ансонія та ін.), де проживала українська людність [13].

24 липня 1929 р. Л. Ясінчук завершив свою поїздку до США і Канади, яка, як згодом засвідчило життя, виявилася не останньою. З цієї нагоди через пресу він звернувся до місцевої української громади і висловив слова щирої вдячності за “визначну допомогу “Рідній школі”, підтримку національних прагнень українців Галичини, “незатерті враження з побуту посеред робітничих кіл”. “Подивляю культурний поступ наших синів, дорожу національною свідомістю й завзятістю всіх українських верст”, – не без гордості мовить посланець “Рідної школи” [13].

Вдруге Лев Ясінчук відвідав американський континент у період жовтня 1931 – червня 1932 рр. Як і першого разу, метою поїздки було збір коштів на підтримку діяльності товариства “Рідна школа”, яке готувалося до свого 50-річчя і проголосило 1931 рік роком Рідної школи. Реалізація запропонованої ювілейної масштабної програми розбудови рідношкільної справи у Галичині потребувала немалих фінансових затрат. Вибір Л. Ясінчука як делегата був одностайно підтриманий загальними зборами Товариства, його “радо хотіли бачити” і основні громадські об'єднання українців Північної Америки.

Про прихильність заокеанських українців до особи Л. Ясінчука і його рідношкільної місії красномовно засвідчила редакційна стаття тижневика “Свобода” під назвою “З приводу прибуття делегата з краю”. Відрекомендувавши його “як добре відомого не тільки зі своєї освітньої діяльності в краю, але й з праці на американському ґрунті”, редакційна колегія розцінила мету поїздки Л. Ясінчука як можливість “втягнути американську Україну у вир тих торжеств, які обходить наша рідна земля з приводу великого культурно-національного досягнення – 50-літнього ювілею існування Рідної школи”, активізувати національне життя, зробити його “більш змістовним, ідейним і культурнішим”, кінцево не тільки допомогти землякам-галичанам, але і допомогти самим собі в Америці [5]. Наголошується, що досвід і здобутки “Рідної школи” у справі виховання “характерної, свідомої, енергійної молоді” слід всеціло використати в середовищі української еміграції, бо “такої молоді треба нам і тут в Америці, [...] пам'ятаючи, що втратимо все, коли того не зробимо” [5].

По прибутті до США, Л. Ясінчук із притаманними йому ентузіазмом і наполегливістю взявся до справи. Його палке, ідейне слово лунало на численних віче у багатьох місцевостях, де проживали вихідці з України,

дописами про значення “Рідної школи” для майбутнього української нації рясніли шпальти багатьох українських видань. Він був твердо переконаний, що ювілей Товариства, яке за свою піввікову історію стало речником змагань української спільноти за національне виховання і освіту української молоді, необхідно використати з метою популяризації та поширення рідношкільних ідей серед української еміграції.

З цією метою Л. Ясінчук помістив в усіх українських виданнях США комунікат-статтю “Рідна школа в ювілейному році й еміграція”, де звернувся “до всіх людей доброї волі” із закликом “взяти ініціативу у свої руки [...] і використати масову участь української громади у ювілейному святі для скріплення основ місцевої рідної школи на американській землі, дати почин для української школи та заповнити її українською дітворою” [15].

Слід зауважити, що заокеанська поїздка Л. Ясінчука збіглася у часі із протіканням глибокої світової економічної кризи, яка особливо торкнулася північно-американських країн і увійшла для них в історію під назвою “Велика депресія”. Незважаючи на ці обставини, Л. Ясінчук зумів так вибудувати лінію своєї місії, настільки актуалізувати рідношкільні ключі, відшукати такі дієві середники, що все це кінцево дозволило успішно зреалізувати поставлені перед ним завдання. У свою чергу українці в черговий раз, попри матеріальну скруту, засвідчили велику солідарність із рідним краєм. Інакше і не могло бути. Як писав відомий дослідник історії української діаспори в Канаді М. Марунчак, “з того погляду була завжди однозгідність серед української імміграції. Якби середовище, група чи пресовий орган проголосив був незацікавлення долею свого материка, був би з місця zdegradований в очах цілої спільноти [...]. Вважалося за велику честь та народний обов’язок допомогти рідним в Україні індивідуально та колективно” [6].

Передусім слід відмітити різнопланову допомогу, яку надали рідношкільному посланцеві українські громадські організації США – “Об’єднання Українських Організацій в Америці”, “Український Народний Союз” з усіма своїми філіями, “Українська Народна Поміч”, “Комітет Визволення України” у Філадельфії, “Ліга Визволення України” у Пітсбургу, Народні Доми, Січі та ін. Окремо слід виокремити позитивне ставлення до рідношкільної місії Л. Ясінчука українських церковних організацій.

Ювілейний дар американських українців на потреби “Рідної школи” склав 11 700 доларів. Крім того, за час другої поїздки Л. Ясінчука клуб членів-добродіїв “Рідної школи” поповнився новими 33 членами [16].

Загалом Л. Ясінчук пробув у США 36 тижнів, мав 56 прилюдних виступів [1]. Крім безпосередніх зустрічей з українськими громадами у багатьох містах і містечках, з метою рідношкільної пропаганди, донесення до

братів-українців своєї місії активно використовував листування з місцевими громадськими діячами, а також шпальти українських періодичних видань.

Цінними для розуміння та оцінки Л. Ясінчуком зрізу суспільно-політичного й культурно-освітнього життя заокеанської української еміграції, шляхів її національного оздоровлення є низка його публікацій, що побачили світ у багатьох періодичних виданнях: американських – “Свобода”, “Америка”, “Народне слово”, “Січ”, канадійських – “Українські вісти”, “Канадійський фермер”, галицьких “Рідна школа”, “Діло” та ін., як в часі відрядження до американського континенту, так і згодом після повернення до рідного краю.

Аналізуючи зміст публікацій Л. Ясінчука у цей період, не можна не відчувати, наскільки він глибоко проникнувся ідеєю прищепити на емігрантський ґрунт дух “Рідної школи”, наповнити культурно-освітнє життя заокеанських українців рідношкільними традиціями старого краю, закласти ідеологічні підвалини рідної школи. Таке бажання було викликано розумінням небезпеки тих асиміляційних процесів, що охоплювали середовище українських переселенців, все більш зростаючою тенденцією до американізації молоді з українських родин.

Оцінюючи реально рівень національної самодостатності української діаспори, він небезпідставно наголошував, що багато-чого у цьому відношенні за попередні десятиліття було втрачено, спричиненого соціоісторичними чинниками формування самого еміграційного процесу. Однак, попри всі труднощі і перешкоди, першому поколінню вдалося вистояти, не розчинитися у чужому соціумі. “Якщо зважити, – твердить він, – що сюди прийшла іміграція, яка, з малими виїмками, не знала навіть своєї національності, а не то історії свого народу, тоді прямо неімовірно виглядає дійсність, яка вказує, що ця іміграція стільки всяких зусиль виявила в тому напрямі” [17]. За його словами, вони творили громадсько-просвітні організації, які мали “піддержувати й скріплювати їхнього власного духа, улаштовували національні маніфестації, вдержували свої місцеві народні чи загальнонаціональні звичаї, плекали, як уміли, свою рідну пісню, танок, народне мистецтво, а головне, що творили свої національні школи” [17].

Цей здобуток, переконаний він, доконче необхідно зберегти і підсилити, “справити у властиве русло, надати один напрям та подбати, щоби ці школи заповнилися українською молоддю; це “пекуче питання мусить завжди стояти на першому пляні, бо це питання будучности нашої дітвори [...] Коли його відсунемо, то вже в наступному імігрантському поколінню знайдеться щонайменше 90% людей українського походження, які з українськістю не схочуть і не будуть мати нічого спільного. Для них буде замкнений на сім печаток український дух, до якого веде одинокий ключ – українська книжка” [17].

В окремих публікаціях Л. Ясінчук послідовно розвиває своє бачення реалізації рідношкільної ідеї в середовищі українських емігрантів. У цьому відношенні варта уваги його стаття під заголовком “Завдання української школи на іміграції”, надрукованій у газеті “Свобода”, де він подає, по суті, програмне бачення перспектив розвитку рідношкільної справи на еміграції. Передусім, формує засадничу умову, головну мету, яку має досягнути кожна українська родина у справі виховання дітей в умовах інокультурного середовища, окреслює освітньо-виховний концепт української еміграційної спільноти – знання підростаючим поколінням передусім рідної, матірньої мови, як основного чинника увиразнення своєї національної окремішності, як головного каналу зв’язку з рідним народом. “Українська дитина, – наголошує у цьому контексті автор, – роджена в Америці мусить бути у спроможності читати українську книжку, мусить знати підставні речі про українську землю, її нарід, про ідеали того народу, його розвиток, змагання та здобутки на всіх ділянках, словом, щоби ті діти, які ходили до української школи, почували себе Українцями і мали в собі дійсно українського духа” [18].

У вирішенні цього життєважливого для зарубіжних українців питання, вважає він, в першу чергу слід відштовхуватися від сім’ї та родини, де повинні закладатися основи національного виховання. Акцентує увагу у цьому відношенні на батьківській відповідальності за рідномовний вишкіл своїх дітей, піднесенні батьками власного прикладу плекання рідної мови і традицій, потребі активізації спільної діяльності у цій ділянці сім’ї і школи. Виняткову роль у приверненні українських дітей і молоді до рідної мови, народних традицій відводить українській жінці-матері.

“Потреба часу, – переконує педагог, – вимагає від української жінки, особливо на іміграції, в першу чергу її сил для національного виховання молоді” [19]. Вважає, що саме вона повинна своєю “невсипучою та послідовною працею” зламати розповсюджену в деяких американсько-українських колах “недоречну і ганьблячу” думку, про те, що рідною мовою дітей, народжених в Америці, є мова англійська. “Ніколи, – стверджує Л. Ясінчук, – не набереться українського духа така дитина, яка буде уважати чужу мову, хоч би хосенну та культурну, за свою рідну мову” [19].

Вартісні розмірковування Л. Ясінчука і про характер української школи. Вона, на його думку, повинна бути “живою”, позбавленою “всього мертвеччини, схолястичного способу навчання, послуговуватися новими устійненими методами навчання” [18]. У цьому зв’язку він звертає особливу увагу на роль учителя, рівень його підготовки. Підносить ідею проведення добре зарекомендованих у “старому” краю так званих вакаційних курсів, які б сприяли підвищенню освітнього та методичного рівня освітян, поширенню кращого досвіду та ін. “Немаловажною” називає і справу підготовки

відповідних до вжитку у реаліях діспорного життя україномовних шкільних підручників.

Пропонуючи план розбудови рідномовного шкільництва в емігрантському середовищі, Л. Ясінчук обґрунтовує необхідність створення центрального управлінського органу, який, за його словами “визнавався би на справах школи, мав над нею нагляд, укладав і переводив план школи, упорядковував усі розбіжності, словом, уживав свого авторитету виключно на користь справи” [20]. Такою “шкільною осереднею”, на його думку, могла б стати Шкільна рада, сформована з представників тих інституцій, які ведуть або мають намір організувати українські школи. Розмірковує над структурою цього органу, процедурою обрання його керівного складу, бачить роботу ради колегіальною, гласною, чому мало би сприяти постійне інформування ширшого загалу про її діяльність у пресі.

Створення такого органу дозволило б, вважає Л. Ясінчук, розширити горизонти українського шкільництва, “подбати навіть про українізацію старшої молоді, теперішніх учнів середніх шкіл та студентів коледжів та університетів” [20]. Дієвим інструментом “влиття українського духа” в цю категорію української молоді він бачить запровадження заочних (кореспонденційних) курсів українознавства, заснування, за прикладом українців Канади, у великих університетських містах (Нью-Йорк, Чикаго) бурс-інститутів, де б здібна академічна молодь з українських родин могла отримати можливість здешевлення свого побуту і під орудою досвідчених лекторів поглиблювати знання з українознавства. Поза сумнівом, це б дозволило, пише Л. Ясінчук, “виховати ряди свідомих інтелігентів, які певно на десятки років удержать довше українську іміграцію українською”.

Підсумовуючи результати заокеанських поїздок Л. Ясінчука, його рідношкільну місію, слід підкреслити, що вона, поза сумнівом, сприяла процесам духовного злучення українців, піднесенню національного духу, стала об’єднуючим фактором позаматерикової української громади. Сам Л. Ясінчук так скаже про її висліди: “Не сума долярів, яку в ювілейному році зложила українська еміграція для Рідної школи є найбільшою користю. Головною користю моїх відвідин в Америці – це відсвіження чи відновлення й поглиблення зв’язків з нашою старшою еміграцією й нав’язання зв’язків з тими, що не бачили рідного краю своїх батьків” [11].

Мабуть краще, як оцінив заслуги Л. Ясінчука у справі налагодження освітньо-шкільних зв’язків Українського педагогічного товариства “Рідна школа” з українською еміграцією Північної Америки його соратник С. Демидчук і не скажеш: “...якщо б... Лев Ясінчук не міг був нічого іншого вдіяти в своєму житті, крім згаданих осягів для самої еміграції в Америці, то за цю одну прислугу йому належить посмертний пам’ятник від... давніх примусових і добровільних емігрантів” [3].

1. Висліди поїздки делегата до Америки // Рідна школа. – 1933. – Ч. 12. – С. 206.
2. Герасимович І. Через Рідну школу – до могутости України // Свобода. – 1928. – Ч. 84.
3. Демидчук С. Лев Ясінчук // Календар Українського Народного Союзу на 1965 рік. – Вид-во «Свобода», 1965. – С. 160.
4. До українських громадян в Америці // Свобода. – 1928. – Ч. 84.
5. З приводу прибуття делегата з краю // Свобода. – 1931. – Ч. 256.
6. Марунчак М. Історія українців Канади. – Т. 1. – Друге видання. – Вінніпег, 1991. – С. 331.
7. Різдвяна коляда – Рідній Школі // Свобода. – 1929. – Ч. 5.
8. Розмова з відпоручником “Рідної школи” // Свобода. – 1928. – Ч. 209.
9. Свобода. – 1928. – Ч. 208.
10. Свобода. – 1929. – Ч. 5.
11. Ювілей Рідної школи в Америці // Рідна школа. – 1933. – Ч. 19. – С. 8.
12. Центральний державний історичний архів України у Львові. – Фонд 206 («Рідна школа»).
13. Ясінчук Л. Делегатура “Рідної школи” на Злучені Держави Америки і Канади // Свобода. – 1929. – Ч. 37.
14. Ясінчук Л. Плянова розбудова приватних шкіл // Свобода. – 1928. – Ч. 225.
15. Ясінчук Л. Рідна школа в ювілейному році й еміграція // Свобода. – 1931 – Ч. 170.
16. Ясінчук Л. Для Рідного краю. – Львів, 1933. – С. 94.
17. Ясінчук Л. Українська школа на іміграції // Свобода. – 1932. – Ч. 133.
18. Ясінчук Л. Завдання української школи на іміграції // Свобода. – 1932. – Ч. 134.
19. Ясінчук Л. Українське жіноцтво як реалізатор національних ідеалів // Рідна школа. – 1932. – Ч. 13–14. – С. 200.
20. Ясінчук Л. Завідування українським шкільництвом в Америці // Свобода. – 1932. – Ч. 135.

Стаття: надійшла до редколегії 09.06.2018
доопрацьована 11.08.2018
прийнята до друку 15.11.2018

**CONTRIBUTION OF LEV YASINCHUK INTO THE ESTABLISHING OF
CULTURAL AND EDUCATIONAL TIES BETWEEN THE PEDAGOGIC
SOCIETY “RIDNA SHKOLA” AND THE UKRAINIAN IMMIGRANTS TO
NORTH AMERICA (20-30’s of the 20th century)**

Dmytro Hertsyuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
Tuhan-Baranovskoho Str., 7, Lviv, Ukraine, UA-79005*

The paper analyses the work of an outstanding Ukrainian public figure and activist Lev Yasinchuk in Halychyna and his role in establishing the cultural and educational ties between the Ukrainian Pedagogic Society *Ridna Shkola* in Lviv and the Ukrainian immigrants to North America in the 20-30’s of the 20th century.

In 1928 Lev Yasinchuk was delegated by the Society *Ridna Shkola* to travel overseas to fundraise in the Ukrainian community to support the Society. A wide range of contacts of Lev Yasinchuk with the Ukrainian community in the area of schooling and education is highlighted as well as the data on his informational activities directed at the spread of the *Ridna Shkola* ideas among immigrants.

During the period from October, 1931 to June, 1932, he was visiting the American continent for the second time. The purpose of that trip was to fundraise for the celebration of the Society 50th anniversary, which took place in 1931 – the year proclaimed to be dedicated to *Ridna Shkola*. During multiple meetings with the Ukrainian community – all types of celebrations, events, church meetings, Masses – Lev Yasinchuk, who was well aware of the state of the Ukrainian school in Halychyna, was disseminating information about the purposes and objectives of *Ridna Shkola* as well as the challenges that the Ukrainian population of Halychyna were facing when developing the national school.

The analysis of Lev Yasinchuk’s works of that time proves his desire to embed the spirit of *Ridna Shkola* in the community of Ukrainian immigrants, to fill the cultural and educational life of Ukrainian immigrants to North America with the *Ridna Shkola* traditions and values, to set up ideological grounds of the Ukrainian national school. Such great desire was caused by his understanding of the danger of the assimilation processes taking place within the community of Ukrainian immigrants and rising Americanization of the Ukrainian youth.

Key words: Lev Yasinchuk, Society *Ridna Shkola*, Ukrainian immigration to North America, Ukrainian national school, cultural and educational ties, charity.